

Na posiedzeniu sejmowej podkomisji stałej do spraw kształcenia zawodowego, 15 listopada br. została rozpatrzona informacja Ministra Edukacji Narodowej na temat funkcjonowania Centrów Kształcenia Praktycznego.

Piotr Bartosiak, Zastępca Dyrektora Departamentu Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w MEN, przedstawił materiał dotyczący Centrów Kształcenia Praktycznego.

Jak wyjaśnił organem prowadzącym dla centrów kształcenia praktycznego są samorządy powiatowe i obecnie w systemie działa 157 centrów. Co do rozmieszczenia centrów na terenie kraju to jest ono zróżnicowane: jedno funkcjonuje na obszarze miast do 5 tys. mieszkańców, 12 na obszarach wiejskich, 56 na terenie miast na prawach powiatu i 88 na terenie dużych miast.

Największa liczba centrów znajduje się na terenie województwa mazowieckiego – 19, śląskiego – 17 i podkarpackiego – 14. Centra funkcjonują w 142 powiatach ponieważ w niektórych powiatach jest ich więcej niż jedno.

Centra realizują zadania z zakresu praktycznej nauki zawodu, wynikające z podstawy programowej dla danego zawodu oraz programów nauczania. Liczba uczniów realizujących kształcenie w CKP to: ponad 9 % uczniów zasadniczych szkół zawodowych realizujących tam zajęcia praktyczne, ponad 12 % uczniów techników realizujących tam zajęcia praktyczne oraz prawie 3% uczniów techników realizujących praktyki zawodowe.

Centra uczestniczą także w przeprowadzaniu egzaminów zawodowych oraz w kształceniu ustawicznym.

Formy kształcenia realizowane przez CKP to:

1. kwalifikacyjne kursy zawodowe – w roku 2015 liczba uczestników kursów wyniosła ponad 3.500. Najbardziej popularne branże kursów to górniczo-hutnicza, mechaniczna i administracyjno-usługowa,
2. kursy umiejętności zawodowych, które obejmują jedną z części kwalifikacji wyodrębnioną z danej kwalifikacji,
3. kursy umiejętności ogólnych – oparte o wybraną część podstawy programowej kształcenia ogólnego,
4. inne formy pozaszkolne np. kursy z zakresu nowych technologii informacyjno- komunikacyjnych czy też kursy przygotowujące do uzyskania uprawnień zawodowych.

Centra kształcenia praktycznego przy realizacji swych zadań współpracują ze szkołami, pracodawcami a także z urzędami pracy.

Do form współpracy CKP z podmiotami zewnętrznymi można zaliczyć: kursy potwierdzające posiadanie określonych kwalifikacji, inne kursy umożliwiające uzupełnienie wiedzy i umiejętności, kursy bezpieczeństwa i higieny pracy, kursy z zakresu technologii, kursy przygotowujące do uzyskania uprawnień.

Centra kształcenia praktycznego współpracują także z placówkami doskonalenia nauczycieli w celu

uzupełnienia wiedzy, kształtowania umiejętności i doskonalenia kompetencji zawodowych nauczycieli w zakresie nauczania przedmiotów zawodowych i posługiwania się nowoczesnymi technologiami w pracy z uczniami.

Docelowe rozwiązania w zakresie funkcjonowania Centrów Kształcenia Praktycznego

Jak wynikało z wypowiedzi Pana Dyrektora Ministerstwo Edukacji Narodowej dostrzega dużą rolę centrów we wspieraniu szkół w realizacji kształcenia praktycznego, w koordynowaniu współpracy szkół z pracodawcami a także w realizacji doradztwa zawodowego na rzecz uczniów i osób dorosłych.

Dlatego też MEN proponuje następujące zmiany w zakresie funkcjonowania CKP:

- nowe zadania CKP zostaną ujęte w rozporządzeniu w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych;
- w przepisach projektowanego Prawa oświatowego, centa tworzone od 1 września 2017 r. oprócz co najmniej jednej szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe, będą musiały posiadać także jedno centrum kształcenia praktycznego.

Przewodniczący podkomisji Pan poseł Piontkowski do przedstawionego materiału zadał następujące pytania:

Skąd się bierze zróżnicowanie w liczbie CKP w poszczególnych województwach?

Czy można tak zorganizować funkcjonowanie CKP aby więcej usług świadczyły poza szkołami z których zostały wyodrębnione?

Jaka role będą odgrywały CKP w modelu szkół branżowych?

Jak państwo widzą model kształcenia praktycznego?

Przedstawiciel MEN odpowiadając wyjaśnił, że liczba uczestników CKP jest zróżnicowana ponieważ formy prowadzone przez CKP bardzo często wynikają z zapotrzebowania i zamówień różnych podmiotów na dany kurs. Rola CKP już od początku założeń miała wzrastać na rzecz koordynacji realizacji współpracy z pracodawcami przez CKP.

Z poziomu centralnego nie można narzucić JST obligatoryjnego tworzenia takich placówek, można zachęcać i tworzyć narzędzia, natomiast to co jest przewidziane jako docelowy model praktycznej nauki zawodu będzie wypracowane m.in. w jednym z projektów współfinansowanych ze środków EFS dotyczącym praktycznej nauki zawodu w poszczególnych zawodach szkolnictwa zawodowego pogrupowanych w branżę. Dzięki temu projektowi MEN chce się przyjrzeć możliwości realizacji kształcenia praktycznego w poszczególnych branżach z jednej strony we współpracy z pracodawcami ale również we współpracy na linii CKP – pracodawca – szkoła zawodowa. Z pewnością nie wszystkie zawody kwalifikują się do tego aby ta współpraca na poziomie szkoła zawodowa – pracodawca była przewidziana również przy współudziale CKP, dlatego MEN chce znaleźć najlepsze rozwiązania w poszczególnych branżach, stąd też w każdej branży będzie prowadzony pilotaż we współpracy z CKP, czy w przypadku zawodów należących do danej branży to rozwiązanie dotyczące współpracy trójstronnej na linii szkoła zawodowa – CKP – pracodawca jest dobrym rozwiązaniem, ponieważ zgodnie z

zapowiedziami Pani Minister przewiduje się, że kształcenie praktyczne będzie mogło być realizowane oczywiście u pracodawcy a najlepiej we współpracy szkoła – CKP – pracodawca. Natomiast w niektórych przypadkach pewnie w niewielkiej liczbie zawodów w dobrze wyposażonych warsztatach szkolnych.

MEN przygląda się także rozwiązaniom panującym w innych krajach europejskich i często stawiany za wzór model dualnego kształcenia w Niemczech czy też w Austrii opierający się na kształceniu praktycznym u pracodawcy, wskazuje że nawet przy bardzo dobrze rozwiniętym kształceniu praktycznym u pracodawcy są takie umiejętności których pracodawcy nie mogą zrealizować w swoich przedsiębiorstwach, stąd też również w tym dualnym niemieckim systemie kształcenia powstają i funkcjonują międzyzakładowe centra kształcenia, które wypełniają tę lukę w zakresie wiadomości i kompetencji których nie można zrealizować u pracodawcy a całkowicie mogą być zrealizowane w takim centrum.

Stąd też jednym z założeń wspomnianego projektu jest weryfikacja jakiego rodzaju umiejętności mogłyby być realizowane właśnie w centrach kształcenia praktycznego jako wsparcie tego modelu współpracy szkolnictwa zawodowego z pracodawcami. Oczywiście dzisiaj jeżeli chodzi o przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników czy praktyczną naukę zawodu w przypadku umowy szkoły czy to z pracodawcą czy też ucznia z pracodawcą także te umiejętności których dany pracodawca nie może zrealizować, ze względu na wąskoprofilowy charakter swojej firmy, też mogą być zrealizowane na podstawie umowy z CKP i tak się dzieje. MEN chciałoby ten model istniejący zweryfikować tak, żeby sprawdzić, we wszystkich zawodach szkolnictwa zawodowego, gdzie najlepiej ulokować kształcenie praktyczne, tak żeby było ono jak najbardziej efektywne.

Pan poseł przewodniczący dopytał kiedy taki program czy pilotaż może się pojawić.

Jak wyjaśnił Pan Dyrektor w tej chwili jeżeli chodzi o przygotowanie projektu to został on zatwierdzony na KM POWER, także jego uruchomienie jest planowane w przyszłym roku.

Poseł Przewodniczący zapytał także czy MEN ma zamiar zmuszać samorządy do tego żeby łączyły CKU z CKP? Czy też będzie to uzależnione od woli organów prowadzących?

Pan Dyrektor kategorycznie wskazał, że MEN nie zamierza do niczego samorządów zmuszać. Ponad to MEN nie chce zastępować istniejących CKP centrami kształcenia praktycznego i ustawicznego tylko doprecyzowuje że w przypadku woli utworzenia nowego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w skład tego centrum powinno wchodzić centrum kształcenia praktycznego. Także jakby równolegle będą mogły funkcjonować te zespoły szkół i placówek.

Pan Przewodniczący wyraził jeszcze obawę, czy w związku z takimi zmianami nie dojdzie do jeszcze większego chaosu niż jest w tej chwili. Ponieważ jak wskazał pan przewodniczący teraz mamy warsztaty, CKP, CKU i kształcenie praktyczne u pracodawcy. Na gruncie planowanych zmian zostanie stworzony jeszcze jeden nowy typ placówek, więc czy nie warto tego usystematyzować.

Pan Dyrektor wyjaśnił, że CKZiU były pomyślane jako placówki które wspierają kształcenie ustawiczne i uczenie się przez całe życie. Dlatego w ich skład wchodzi co najmniej jedna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe i mogą wchodzić w skład CKU lub CKP lub szkoły dla dorosłych. To jest pełna oferta dla różnych kategorii wiekowych. Natomiast CKP było w swojej istocie pomyślane jako przede

wszystkim wsparcie szkół w realizacji kształcenia praktycznego i w tym kierunku idą działania MEN, żeby to centrum realizowało przede wszystkim te zadania związane z realizacją kształcenia praktycznego. Co nie oznacza ani likwidacji warsztatów ani obligatoryjnego tworzenia CKZiU czy CKP.

Jako kolejny swoje pytania zadał pan poseł Andrzej Kryj: na rzecz jakich innych podmiotów CKP świadczy swoje usługi oraz jakie zachęty MEN zamierza stosować wobec organów prowadzących?

Zgłosiła się także pani Poseł Joanna Fabisiak, która zmartwiła się czytając informację MEN, ponieważ nie odnalazła celów powołania tych centrów. Jak zauważyła Pani poseł, co prawda Pan Dyrektor na posiedzeniu powiedział o tym że mają powstać dla wsparcia szkoły co jest bardzo dobre i cenne, ale brakuje jednak istoty celu ich powołania oraz informacji jak odnoszą się do tej zmiany dyrektorzy szkół. Pani poseł poprosiła także o wyjaśnienie w jakim zakresie CP będą szkolić nauczycieli a także ile trwają kursy np. elektryczno-elektroniczne, jakie dają kompetencje i jakie są losy absolwentów.

Pan Dyrektor wskazał, że co do wskazania innych podmiotów na rzecz których CKP świadczy usługi to kursy są z wolnego naboru oraz organizowane przez inne podmioty tj. stowarzyszenia zawodowe czy podmioty prywatne.

Odnosząc się do zachęt do tworzenia centrów Pan Dyrektor wskazał, że zachętą są fundusze europejskie których jest 930 mln euro w poszczególnych regionach. MEN chce te środki wykorzystać tak, żeby rozwinąć współpracę CKP z pracodawcami. Natomiast jeżeli chodzi o realizację i weryfikację możliwych zadań CKP, one dlatego nie znalazły się w tej informacji ponieważ opisuje ona obecny stan realizacji zadań przez CKP i nie dotyczy zadań które będą testowane w ramach wspomnianego projektu.

Jeżeli chodzi o weryfikację zadań planowanych, jaka ma być relacja między szkołami, jakie zadania MEN chciałoby zweryfikować – jeżeli chodzi o możliwości ich powierzenia CKP to te zadania jeżeli zostaną zweryfikowane pozytywnie jako zadania CKP, znajdą się docelowo w rozporządzeniu w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, które definiuje zadania CKP.

Zadania które będą podlegały weryfikacji to: realizacja praktycznej nauki zawodu na terenie powiatu, organizacja kształcenia praktycznego dla szkół kształcących w zawodach, koordynacja kształcenia praktycznego u pracodawców, wspieranie nawiązywania współpracy przez szkoły zawodowe z pracodawcami, realizacja kwalifikacyjnych kursów zawodowych, realizacja kształcenia ustawicznego dorosłych w innych formach pozaszkolnych, dostosowanie wyposażenia CKP do potrzeb szkół kształcących w zawodach, organizacja egzaminów zawodowych, wyposażenie stanowisk egzaminacyjnych, koordynacja zadań z zakresu doradztwa zawodowego w powiatach, gromadzenie informacji edukacyjno-zawodowych dotyczących rynku pracy i oczekiwań pracodawców na obszarze funkcjonowania danego CKP, udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowej on-line, współpraca ze szkołami, pracodawcami, placówkami kształcenia ustawicznego, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, instytucjami rynku pracy, placówkami doskonalenia nauczycieli, gromadzenie informacji o potrzebach pracodawców lokalnego rynku pracy, monitoring usług doradczych na poziomie powiatu, zadania z zakresu doskonalenia zawodowego nauczycieli zatrudnionych w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, organizacja konsultacji, lekcji innowacyjnych, spotkań szkoleniowych dla nauczycieli, prowadzenie przygotowania pedagogicznego dla instruktorów praktycznej nauki zawodu.

Jako ostatni głos zabrał Pan Janusz Moos z łódzkiego centrum doskonalenia nauczycieli i kształcenia

praktycznego, Prezes stowarzyszenia dyrektorów i nauczycieli centrów kształcenia praktycznego.

Jak zauważył Pan Prezes centra kształcenia praktycznego w okresie 1994-1998 powstały po to, żeby rozwiązać problem niemożności wyposażenia wszystkich szkół zawodowych w drogie stacje techniczno-dydaktyczne, bo nie ma takiej możliwości żeby np. we wszystkich szkołach które kształcą w zawodach mechanicznych funkcjonowały nowoczesne obrabiarki sterowane numerycznie. Ponadto CKP miały służyć nie tylko uczniom ale także dorosłym i pracownikom. Niektóre CKP zaczęły w funkcjonować w zespołach z centrami doskonalenia nauczycieli i okazało się to bardzo dobre rozwiązanie. Dla Pana Prezesa niezrozumiały okazał się pomysł połączenia CKP z centami kształcenia zawodowego i ustawicznego ponieważ te centra mają charakter lokalny i są związane zazwyczaj z jedną szkołą a CKP chociaż powstawały na bazie warsztatów (30% funkcjonuje przy szkołach) mają charakter bardziej interdyscyplinarny, wielokierunkowy,.

Odnosząc się do zadań CKP które będą weryfikowane podczas projektu Pan Prezes zauważył, że bardzo ciekawa jest propozycja monitorowania rynku pracy dla potrzeb edukacji i to CKP mogą znakomicie czynić we współpracy z placówkami doskonalenia nauczycieli. Propozycja dotycząca doradztwa zawodowego jest także bardzo ważna, ponieważ doradztwo edukacyjne zwerbalizowane jest karykaturalne, ono potrzebuje odpowiedniego wyposażenia edukacyjno-dydaktycznego, żeby zobrazować rzeczywisty proces pracy, pokazać nowe technologie i zachęcić uczniów do podejmowania decyzji o wyborze szkoły zawodowej jako drogi edukacyjnej. Dlatego też wykorzystanie CKP dla potrzeb doradztwa zawodowego jest bardzo korzystne i bardzo ważne.

Pan Prezes jako praktyk opowiedział się także za wzmocnieniem roli CKP, natomiast za sporne uznał tworzenie powiązań między CKZiU a CKP – jak wskazał, wydaje się to zbyt techniczna propozycja.

Pan Dyrektor odpowiadając na zgłoszone uwagi zauważył, że MEN będzie weryfikowało wszystkie możliwe rozwiązania i będzie dążyło do tego aby one w praktyce pojawiły się w zadaniach CKP ponieważ są istotne w powiązaniu edukacji z rynkiem pracy, nie tylko w postaci współpracy z pracodawcami ale również wspomnianego doradztwa zawodowego. Co do powiązań CKZiU z CKP Pan Dyrektor podkreślił, że jeżeli obowiązek funkcjonowania CKP pojawił się w nowo tworzonych CKZiU to właśnie po to aby wspierać rozwój i tworzenie CKP, by mogły być ich jak najwięcej oraz by nie opierały się tylko na szkole prowadzącej kształcenie zawodowe ale tworzyły taką kulturę uczenia się obejmującą zarówno młodzież jak i osoby dorosłe oraz realizację zadań we współpracy z pracodawcami jak i doradztwo zawodowe.